

AXESS

VETENSKAP BILDNING TRADITION

Så dags nu

Annika Borg

KRÖNIKA • 2021 • □□ 9

när jag arbetade på kvinnojouren på 1980-talet var hedersförtryck något välkänt. Jourerna och liknande stödverksamheter kontaktades av panikslagna unga kvinnor, som inte hade någonstans att ta vägen. Av exempelvis skolkuratorer eller socialtjänsten fick flickorna ofta rådet att åka

hem och prata med sina föräldrar. Säkert menade de som försökte stötta flickorna väl, men de svenska myndighetspersonerna var helt marinerade i sin egen kulturella kontext och begrep inte – eller ville inte förstå – vidden av det förtryck de hjälpsökande levde under. Hemmet var ju den farligaste platsen för dessa flickor och unga kvinnor; att återvända hem kunde vara förenat med livsfara.

För oss på kvinnojourerna var det svårt och frustrerande att inte ha platser eller möjligheter att ta emot flickorna: Rummen och lägenheterna behövdes för kvinnor och barn som befann sig i akuta misshandelssituationer.

Det här är snart fyra decennier sedan. För trettio år sedan, när jag tjänstgjorde som präst i de södra försörterna till Stockholm, mötte jag olyckliga lärare och elever som vittnade om hur de svenska flickorna kallades för horor när de gick på bio eller skoldanser på kvällarna. Några lärare berättade om barn som försvann och inte kom tillbaka efter sommarlovet. Det var välkänt redan då.

Förändringen av Sverige har tillåtits pågå, öka och accelerera. Vi har inte stått upp för våra värderingar, vår etik och moral, vår människosyn och världsbild. Och det går inte att underlåta att göra det i mötet med andra starka kulturella identiteter, för då förlorar man.

Nu, på 2020-talet, sköljer dock larmrapporter, reportage och nyheter över oss. Det handlar om flickor som inte får ta av sig underordningssymbolen slöjan eller visa bara ben på dagis och inte leka med pojkar. För att bevisa att slöjan sitter på, filmar förskolepersonalen och informerar de krävande föräldrarna. Personalen går med på detta och flickorna är således helt utlämnade till det förtryck de tvingas leva under.

Det rapporteras nu om svenska flickor som i skolan dagligen får höra att de är horor och möts med könsord och hot från killar med annan kulturell bakgrund än svensk. Det skrivs nu om flickor och pojkar som försvinner och antingen gifts bort i sina hemländer eller sänds dit för att uppfostras i kulturella normer helt avlägsna de svenska. Nu lyfts det faktum fram att det i pojkar och unga män från annan kulturell bakgrund hamras in hat mot västvärlden och att föräldrarna inte tar något ansvar. Det är så dags att larma idag.

Visst, har det funnits röster som larmat tidigare, men alldeles för många har underlåtit att göra det. Barnmorskor, till exempel, som mött flickor och kvinnor, måste självklart ha förstått. Kanske var barnmorskorna och gynekologerna de allra första att se. Men, socialtjänsten, lärare, människor inom rättsväsendet, fritidspedagoger, förskollärare, läkare, präster, journalister, handläggare på våra myndigheter, politiker, tandläkare, polisen, alla, *alla*, har sett. Men en försvinnande liten del har tagit sitt ansvar, höjt sin röst och gjort sin plikt. För få har satt sitt namn under något. För få har sagt ifrån i vardagen och arbetslivet. För många har tittat åt ett annat håll och tagit en kopp kaffe till.

Om vi svenskar tror att vi ska kunna omvända från hedersförtryck och klankulturer, från könssegregerande normer och praktiker, så är vi inte enbart naiva, utan fullständigt ute och cyklar. Om vi hyser förhoppningar om att värderingar och normer från identitetsstarka kulturer kommer att utmanas av och ersättas av västvärldens, frihetliga, jämställda och demokratiska, så befinner vi oss i fablernas värld. Vi kommer inte att kunna ändra på människor som hyser helt andra grunduppfattningar.

Men trots att det är sent, kanske för sent för Sverige, så finns en väg framåt: Vi måste värna de normer som format vår kultur och vårt land. Vi behöver upprätthålla våra egna kulturella och värderingsmässiga gränser, stå bergfast och kompromisslöst vid det vi håller för heligt. Nu är tid att slå vakt om gränserna och skaffa sig ryggrad, i varje situation och i varenda stund.

Annika Borg

Teologie doktor och skribent.